

Oláh András

„Kór/termen túli tűnődések”

Sz. Tóth Gyula: *Tanári notesz 16. – A szellem gyógyvilága...*

Mogorva időket élünk. A tenger viharos. Több hajó léket kapott. Nem süllyed még, de egyre szaporodik a betömést igénylő rés. Figyelni kell. És vigyázni. Leginkább egymásra. Szeretteinkre, barátainkra.

Egy felbillent egyensúlyú időszakról fest – hézagos és töredékes volta ellenére is egészzé színeződő – képet Sz. Tóth Gyula, aki másfél évtized tanári noteszjegyzeteit zárja ezzel a mostani kötettel. A kiadvány „*Tanári noteszuto*” főcímmel jelent meg – utalva ezzel is az összegző szándékra.

Mégsem utózöngék ezek az írások. Inkább kiegészítései a világban körülöttünk zajló történésekre adott válaszoknak. Figyelemfelhívások, észrevételek, magyarázatkeresések, hozzáfűzések.

Az elhúzódó járványhelyzet és a személyes problémák (betegség, kórház, utókezelések) alaposan rányomják bélyegüket a jegyzetek hangulatára. Mindez azonban nem eltereli a figyelmet, hanem irányokat szab. És fontossági sorrendet. Vészhelyzetben érthető módon átértékelődnek a dolgok. Már szint, más besorolást kapnak a hétköznapi tűnő apróságok, amelyek mellett akár világrengető dolgok is eltörpülhetnek.

Sz. Tóth Gyula azonban most sem csupán önmagára figyel. Mindannyiunkra. A jövő generációjára is. Március eleji bejegyzésében ezt így fogalmazta meg: „*Kemény, kíméletlen, kétes vízióktól áthatott próbafolyamat tanúi vagyunk, világtákalakító gondolatokkal, a tőke, a politika, a tudomány, a média együttműködő játzmáival. A tömegember, hiszi vagy sem, benne van, utánfutó lesz, még tapsol is... Új darab íródik és játszódik. Új a szereposztás. Nekem is új szerep jutott. Ezt kell gondosan megformálni. A nagy játzmák hangos szereplőinek alakításait figyelem, de túlságosan nem érdekelnek. Csak annyiban: mi lesz veled ifjúság?*”

Az aggodalom több okból is indokolt. Furcsa színjátéknak lehetett ugyanis tanúja a világ. Talán elég, ha csak a szerző által is kiemelt témákra – a labdarúgó EB-n megfigyelhető szívárványosítási és térdre kényszerítési kísérletekre vagy a megideologizált francia gasztronómiára – hívjuk fel a figyelmet. Ezek már a globalizációs törekvések deformáló hatására vezethetők vissza. „*Felfordulás, zavar a gondolkodásban. Zavar az erkölcsben. Zavar az önismeretben*” – idézi alátámasztásként a Magyar Hírlap egyik cikkét.

A témához a kötet mellékletében is találunk tartalmas kiegészítést. A jelzett írás 2007-ben keletkezett. *Jean Baudrillard* könyve (*A tárgyak rendszere*) kapcsán

vette számba Sz. Tóth Gyula mindazon veszélyeket, amelyek a fogyasztóvá tett emberre leselkednek.

S bizony nap mint nap tapasztalhatjuk, hogy egyre gyakrabban kapnak teret az életünkbe beépülni készülő (magukat emberjoginak tituláló) szervezetek, amelyek a szólás- és vélemény szabadság álcájában egy globális diktatúra élharcosai, hiszen a szuverenitást kérdőjelezzik meg.

S ami még súlyosabbá teszi a helyzetet, hogy ez nem csupán szavakban, jogi alapvetések átférfálásában jelenik meg, hanem – mint azt az elmúlt fél évszázad történései igazolják – olykor fegyveres erődemonstrációban is: „*lerohannak, leigáznak népeket. Mindig hivatkozással valami emberi tétre: szabadság, demokrácia.*”

Az akciók mögött a pénz áll, a globális tőke, amely bekebelezni és elnemzetietleníteni akar. Bonaparte Napóleont idézi a szerző, aki így fogalmazott: „A pénznek nincs hazája. A pénzembereknek nincs hazaszeretetük, se tisztességük, egyedüli céljuk a nyereség.”

A felsoroltakat csak tetézik az itthoni izgalmak. A magyarságtudat háttérbe szorítására irányuló törekvés nem mai kezdeményezés. A „*merjünk kicsik lenni*”-tétel régóta kísért. Szellemi honvédelemre van szükség – szögezi le a jegyzetek írója. De leginkább józan gondolkodásra és nevelésre. Mert a helyzet néha egészen abszurdba csap át.

Ennek kapcsán megemlíti a szerző az internet által biztosított hozzászólási lehetőségeket, amelyek a szólásszabadság félreértelmezéséhez vezetnek. Példának hozza az olimpiai szereplés alatt Hosszú Katinkát ért támadásokat. De ide passzol az az össznépi nyelvészkedés is, amely az „oltakozik” kifejezés használata okán nyert teret.

Külön hangsúlyt kap a kötetben Ferenc pápa magyarországi látogatásának politikai megítélése, kiemelten kezelve a valóságot deformálni igyekvő megnyilvánulásokat. A hazugsággártás egyik ékköve a látogatás hamis fölvezetése – miszerint a pápa nem kíván találkozni a magyar kormányfővel és államfővel. Aztán mégis találkozik.

Szóba kerülnek természetesen az előválasztás érdekesebb epizódjai is. Ennek feltérképezéséhez elég csak a Bosnyák térre kipillantani.

A szükséges orvosi kezelések miatt persze nem maradhat ki a magyar egészségügy problémáinak számbavétele sem. Sajátos helyzetbe kerül a szerző: kontaktszemélyként a kórházon belül is karanténba kényszerül. De a körülményekhez „*alkalmazkodni kell*”. Ez az, amiről sokan megfélekednek. Mert önös érdek motiválja őket.

Sz Tóth Gyula az etikettre is figyel. Hisz a téma szakértője. Mosolyt fakasztó történeteket citál a kórházi megpróbáltatások időszakából, de a televíziós-rádiós műsorokból is.

Helyet kapnak a naplóban a barátokkal, kollégákkal folytatott levelezések nyilvánosságot érdemlő részletei is. Külön figyelmet érdemelnek a Bertha Zoltánnal vagy Ködöböcz Gáborral folytatott levélváltások. De szó esik találkozásokról, baráti látogatásokról, könyvcserékről. A 15. noteszkönyv bemutatójáról és a könyvheti programról is információhoz jut az olvasó.

Egy töredék-esztendő anyagait gyűjtötte egybe a szerző – hiszen az első jegyzetek (az előző évi kiadvány bővített terjedelmének köszönhetően) márciustól datálódnak. A töredékesség azonban nem csupán ennek tulajdonítható. Sajnos ott vannak a betegségből adódó kényszerítő körülmények is. Ám Sz. Tóth Gyula – amint teheti – a kórházban is könyveket, újságokat lapoz. Nem akar egyedül maradni a karantén ideje alatt sem. „*Az a magányos, aki menekül önmagától*” – idézi Fa Nándort. A könyvek és folyóiratok lapjain csempészi be maga mellé a külvilágot. „*Tanárságom ideje lejárt, a gondolkodásé nem*” – írja a szerző a kötet előszavában. Az intelmet érdemes megfogadni. A gondolkodás joga mindannyiunké. Élni kell vele.

(Hungarovox Kiadó, Budapest, 2022)